

ПОСТАНОВА

вченої ради Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

від 27 лютого 2024 р.

«Про наукову діяльність університету та шляхи її оптимізації»

Заслухавши та обговоривши доповідь проректора з наукової роботи та міжнародного співробітництва Ірини ЗАДОРОЖНОЇ, вчена рада відзначила, що у звітному році структурні підрозділи університету провадили наукову діяльність у різних галузях природничих, гуманітарних, суспільних, математичних та технічних наук. Навчально-науковий центр проєктної та науково-технічної діяльності інформував університетську спільноту про грантові можливості, ініціював підготовку проєктних заявок, проводив консультативну роботу стосовно пошуку програм фінансування і партнерських організацій, написання проєктів, інтелектуальної власності й трансферу технологій.

Запорукою якісної реалізації наукової діяльності є інфраструктурне й кадрове забезпечення. Наукова інфраструктура університету представлена 27 науково-дослідними лабораторіями та 16 науковими центрами. У 2023 р. на кафедрі хімії та методики її навчання створено науково-дослідну лабораторію «Хімії навколишнього середовища та біоіндикації». Упродовж звітного року в університеті працювало 440 штатних науково-педагогічних працівників (у 2022 р. – 437, у 2021 р. – 447), з яких 72 мають науковий ступінь доктора наук (у 2022 р. – 74, у 2021 р. – 72), а 297 – кандидата наук або доктора філософії (у 2022 р. – 301, у 2021 р. – 322). У 2023 р. в ТНПУ створено 13 разових спеціалізованих вчених рад, за рішенням яких присвоєно ступінь доктора філософії (у 2022 р. – 11, 2021 р. – 11). У постійних спецрадах університету захищено 1 докторську дисертацію (у 2022 р. – 0, 2021 р. – 7).

Попри відсутність у звітний період проєктів з цільовим держбюджетним фінансуванням МОН України (у 2022 р. – 425,9 тис. грн, у 2021 р. – 1 019 тис. грн), ТНПУ залучив на науково-технічну діяльність кошти з диверсифікованих джерел на загальну суму 1 749,3 тис. грн. За підтримки національних і міжнародних донорів науковці ТНПУ реалізували проєкт «Дослідження розвитку соціально-реабілітаційних послуг для дітей з інвалідністю та їх сімей на рівні територіальних громад у воєнний та повоєнний періоди» (науковий керівник – проф. Ганна СЛОЗАНСЬКА) в рамках конкурсу НФДУ «Наука для відбудови України у воєнний та повоєнний періоди» – 683,7 тис. грн; проєкт Erasmus+ CBHE «MultiEd» (проф. Любов СТРУГАНЕЦЬ, проф. Ірина ЗАДОРОЖНА) зі статусом міжнародної технічної допомоги – 568,9 тис. грн (у 2022 – 1 822,6 тис. грн); проєкт «Покращення доступу до логопедичних послуг для українських дітей та підтримка фахівців, які працюють у закладах освіти» (проф. Ірина ЗАДОРОЖНА, доц. Надія ГОРШНА), фінансований компанією SpeakTX OÜ і Естонським центром міжнародного співробітництва і розвитку – 155,1 тис. грн; проєкт DAAD «DigIn.Net2: Deutsch-Ukrainisches Netzwerk Digitaler Innovationen-2» (доц. Галина ГЕНСЕРУК) – 257,4 тис. грн. (у 2022 р. – 294,9 тис. грн); 9 договорів цивільно-правового характеру (загальна сума фінансування – 84,2 тис. грн, у 2022 р. – 115,5 тис. грн, у 2021 р. – 156,0 тис. грн). Також у 2023 р. на базі ТНПУ розпочалося виконання науково-дослідного проєкту «Пом'якшення наслідків зміни клімату за допомогою передових фітотехнологій для військових земель» (науковий керівник – доц. Андрій ГЕРЦ) у рамках програми НАТО «Наука заради миру та безпеки».

У 2023 р. фінансування університету за КПКВК 2201390 «Підтримка пріоритетних напрямів наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок у закладах вищої освіти» склало 79,6 тис. грн. (у 2022 р. – 91, 4 тис. грн., у 2021 р. – 135,6 тис. грн.). Зокрема, фінансування на виконання завдань перспективних планів розвитку становило 69,7 тис. грн. (у 2022 р. – 82,0 тис. грн., у 2021 р. – 96,1 тис. грн.) для наукового напрямку «Біологія та охорона здоров'я» (кваліфікаційна група А) і 9,9 тис. грн. (у 2022 р. – 9,4 тис. грн., у 2021 р. – 39,5 тис. грн.) – для наукового напрямку «Суспільні науки» (кваліфікаційна група Б).

Також отримано коштів від діяльності спецрад університету – 240 980 грн (у 2022 р. – 87 470 грн); за оформлення атестаційних справ дисертацій – 29 466 грн (у 2022 р. – 14 526 грн); функціонування платної аспірантури – 8 056 667 грн (у 2022 р. – 4 351 285 грн, у 2021 р. – 2 895 164 грн.), з них за навчання іноземних громадян – 2 304 357 грн (у 2022 р. – 1 458 093 грн); за роботу програми «Антиплагиат» – 25 494 грн (у 2022 р. – 1440 грн, у 2021 р. – 56 654 грн).

У звітному році виконано ключові показники ефективності (КPI) університету щодо публікаційної активності науково-педагогічних працівників: 1) зафіксовано збільшення кількості проіндексованих публікацій НПП у виданнях, які реферуються у науково-метричних базах Web of Science та Scopus, на 5 % – 139 статей (у 2022 р. – 132); 2) зафіксовано сумарне збільшення кількості публікацій НПП у виданнях категорії Б та А, а також зарубіжних періодичних виданнях країн OCER – 249 публікацій (у 2022 р. – 205), що свідчить про зростання публікаційної активності на 21,5 %.

Окрім цього, за результатами наукової діяльності науково-педагогічні працівники опублікували 48 монографій та розділів монографій (у 2022 р. – 21), отримали 1 патент на корисну модель (доц. Ярослав

ЗАМОРА, доц. Назар БУРЕГА) та 1 позитивне рішення про видачу патенту на корисну модель «Світловий пристрій для тренувань у футболі» (доц. Володимир НАУМЧУК, викл. Михайло ОЛІЯР). Упродовж звітнього періоду університет видавав 5 фахових збірників категорії Б (у 2022 – 4), у 2023 р. до цієї категорії увійшов журнал «Studia Methodologica» (головний редактор – проф. Оксана ЛАБАЩУК).

Наукова діяльність – важливий компонент рейтингу університету. У 2023 р. ТНПУ посів 1 місце серед педагогічних ЗВО України за версією інформаційного ресурсу Освіта.ua (у 2022 р. – 3 місце, у 2021 р. – 1 місце) та покращив показники в Консолідованому рейтингу вишів України 2023 року – 60–61 місце (у 2022 р. – 69, у 2021 р. – 48), рейтингу ТОП-200 Україна – 79 місце (у 2022 р. – 83, у 2021 р. – 66). У рейтингу за показниками наукометричної бази даних Scopus, ТНПУ займає 77 сходинку (у 2022 р. – 75, 2021 р. – 71). Станом на грудень 2023 р. ТНПУ у рейтингу Webometrics серед українських ЗВО посідає 68 місце (у 2022 р. – 128, у 2021 р. – 109), у світовому рейтингу – 6647 місце (у 2022 р. – 11336, у 2021 р. – 10712). Згідно даних UniRank Університет станом на 19.02.2024 р. посідає 48 місце – в національному (у 2023 р. – 61, у 2022 р. – 40, у 2021 р. – 52) та 4796 місце – у світовому (у 2023 р. – 5849, у 2022 р. – 5182, у 2021 р. – 5429) рейтингах. За даними провідного міжнародного каталогу вищої освіти та пошукової системи EduRank, ТНПУ займає 99 позицію серед ЗВО України (у 2022 р. – 98, у 2021 р. – 25) та 8256 у світі (у 2022 р. – 8568, у 2021 р. – 4585). У міжнародному рейтингу U-MultiRank, який оцінює якість та прозорість закладів вищої освіти, ТНПУ посідає 59 місце серед українських ЗВО. Згідно з міжнародним некомерційним рейтингом National H-Index Ranking університет посідає загальне 111 місце серед ЗВО України, із національним H-index – 28, H-index Scopus – 25, H-index Web of Science – 23, H-index Google Scholar – 71.

У звітньому році наукову діяльність працівників ТНПУ відзначено стипендіями державного рівня: довічною стипендією Кабінету Міністрів України за видатні заслуги у сфері вищої освіти (проф. Микола АЛЕКСІЄВЕЦЬ) та стипендією Кабінету Міністрів України для молодих вчених (асист. Оксана ГОРИН). Студенти університету відзначені стипендіями Президента України і Верховної Ради України, а також стипендіями імені М. Грушевського й імені Героїв Небесної сотні. Упродовж 2023 р. студенти й магістранти опублікували 234 наукових роботи в університетському журналі «Магістр» (2022 р. – 190, 2021 р. – 185), 1 публікацію в журналі, що входить до наукометричних баз Web of Science та Scopus (у 2022 р. – 6), 10 статей у фахових виданнях та 3 тези-доповіді на міжнародних конференціях.

У контексті науково-технічної діяльності ТНПУ вкрай необхідно підсилити участь науково-педагогічних працівників у конкурсах проєктів фундаментальних і прикладних наукових досліджень МОН України і патентно-ліцензійну діяльність. Активізації й оптимізації потребують процеси залучення міжнародних наукових грантів, інтеграції молодих науковців у виконання наукових проєктів, публікаційна активність науково-педагогічних працівників у виданнях, що індексуються у Scopus/Web of Science, залучення студентів до публікацій у фахових наукових виданнях.

Водночас слід відзначити перспективи проєктів-переможців 2023 р., виконання яких розпочалося в 2024 р., а саме – 3 нових проєкти Erasmus+ CBHE зі статусом міжнародної технічної допомоги (BURN, BEAUCOUP, DigiFLEd, менеджери – проф. Ірина ЗАДОРОЖНА, доц. Ольга ДОВБУШ), один з яких координує ТНПУ, і білатеральний українсько-литовський науково-дослідний проєкт «Оцінка ризиків для водної біоти внаслідок забруднення середовища рідкоземельними елементами, спричиненого сучасними (включно з військовими) технологіями» (науковий керівник – проф. Оксана СТОЛЯР).

З огляду на зазначене, задля оптимізації наукової діяльності ТНПУ вчена рада **постановляє**:

1. Наукову роботу в університеті вважати задовільною.

2. Ректорату:

2.1. Стимулювати проєктну, публікаційну, патентно-ліцензійну діяльність науково-педагогічних працівників.

Постійно

3. Навчально-науковому центру проєктної та науково-технічної діяльності:

3.1. Систематизувати та оновити інформацію про наукову та науково-технічну діяльність на сайті ТНПУ.

До 1 травня 2024 р.

3.2. Провести опитування для формування бази даних проєктного потенціалу університету, визначення поточного досвіду, перспективних напрямів розвитку і можливостей формування міжфакультетських проєктних груп для подачі заявок на українські й міжнародні конкурси.

До 1 квітня 2024 р.

3.3. Висвітлювати на сайті та фейсбук-сторінці центру наукову, проєктну й інноваційну діяльність ТНПУ, поширювати інформацію про найбільш актуальні можливості для науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти.

Постійно

3.4. Оптимізувати мережу науково-дослідних лабораторій та наукових центрів, провівши аудит ефективності діяльності тих, які існують лише формально.

До 1 вересня 2024 р.

4. Навчально-науковому центру міжнародної освіти та співробітництва:

4.1. Нарощувати можливості академічної мобільності з дослідницьким компонентом для науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти.

Постійно

4.2. Сприяти формуванню позитивного міжнародного іміджу ТНПУ, розширювати коло міжнародних партнерів для спільної наукової та проєктної діяльності.

Постійно

4.3. Оновити інформацію англійською мовою на сайті ТНПУ спільно з факультетом іноземних мов.

До 1 вересня 2024 р.

5. Відділу аспірантури та докторантури:

5.1. Посилити контроль за виконанням аспірантами та докторантами освітньо-наукових програм та індивідуальних планів наукової роботи відповідно.

До 1 вересня 2024 р.

6. Науковій бібліотеці:

6.1. Напрацювати і подати щонайменше одну проєктну заявку для участі в грантовому конкурсі.

До 1 грудня 2024 р.

6.2. Запровадити практику участі працівників наукової бібліотеки у конференціях, наукових заходах всеукраїнського і міжнародного рівня.

Постійно

6.3. Забезпечити своєчасне оновлення даних про публікаційну активність науковців університету в репозитарії ТНПУ.

Постійно

7. Деканам факультетів:

7.1. На засіданнях учених рад факультетів запланувати заходи з покращення наукової та міжнародної діяльності у 2024 р.

До 1 квітня 2024 р.

7.2. Заслухати питання результатів діяльності і перспективних напрямів розвитку науково-дослідних лабораторій та наукових центрів при факультетах.

До 1 травня 2024 р.

7.3. Сформувати факультетську/міжфакультетську робочу групу для підготовки і подачі проєктної заявки на конкурси проєктів фундаментальних і прикладних наукових досліджень МОН України.

До 1 травня 2024 р.

7.4. Зареєструвати не менше однієї наукової школи на факультеті.

До 1 червня 2024 р.

7.5. Організувати роботу з підготовки документів на реєстрацію прав інтелектуальної власності: патент на корисну модель або свідоцтво авторського права на твір (не менше одного охоронного документу від факультету).

До 1 вересня 2024 р.

7.6. Забезпечити більш тісну комунікацію зі стейкхолдерами для оптимізації напрямів наукової роботи відповідно до сучасних потреб регіону, налагодження співпраці з підприємницьким сектором.

Постійно

8. Завідувачам кафедр:

8.1. Залучати наукові колективи кафедр до участі в конкурсах проєктів і науково-технічних розробок від національних і міжнародних грантодавців (не менше 1 заявки від кафедри).

До 1 грудня 2024 р.

8.2. Активізувати публікаційну діяльність науково-педагогічних працівників у виданнях, які реферуються у Web of Science та Scopus, вітчизняних виданнях категорії А та Б, а також періодичних виданнях країн ОЕСР.

Постійно

8.3. Збільшити надходження коштів до спеціального фонду за рахунок виконання досліджень, надання наукових та науково-консультаційних послуг.

До 1 грудня 2024 р.

8.4. Оновити інформацію про результати наукової діяльності і дослідницькі інтереси науково-педагогічних працівників на сайті університету, в особистих профілях Orcid, Google Scholar, а також впорядкувати особисті профілі працівників у Scopus та Web of Science.

До 1 квітня 2024 р.

8.5. Залучати студентів до наукових гуртків, конкурсів студентських наукових робіт, виконання дослідницьких проєктів, інноваційної діяльності і підготовки стартапів.

Постійно

9. Головним редакторам наукових фахових видань ТНПУ

9.1. Продовжувати роботу над виконанням вимог для присвоєння науковим виданням університету категорій А («Social Work and Education») і Б.

Постійно

10. Раді молодих вчених та Науковому товариству студентів, магістрантів, аспірантів, докторантів та молодих вчених

10.1. Провести всеукраїнську студентську конференцію з актуальної міждисциплінарної наукової проблематики.

До 1 грудня 2024 р.

10.2. Сприяти залученню студентів і магістрантів до наукової діяльності, популяризувати результати досліджень аспірантів, молодих учених і науково-педагогічних працівників.

Постійно

Контроль за виконанням цієї постанови покласти на проректора з наукової роботи та міжнародного співробітництва Ірину ЗАДОРЖНУ.